

OBRTRNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“ (Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . 30.— Din
za pol leta . . . 15.— „
posamezna številka . . . 1'50 „

V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik dipl. teh. A. Kunstler. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 16. decembra 1932.

Štev. 19.

Razmerje obrtnika do akademskih poklicev.

Običajno se obrtnik družabno zapostavlja od vsakega, ki je dovršil le nekaj šolskih razredov več od njega. Nepobitno dejstvo pa je, da sta prebila pri učenju oba stanova enak čas, če ni obrtnik celo več časa porabil za učenje, kakor v šoli študirajoči. Razlika je samo ta, da se obrtnik specializira v svoji stroki, med tem ko dobi v šoli se učeci v vsako stroko samo površen bežen pogled in to le teoretično. V šoli študirajoči ima izgled na privilegirane lažje stroke in položaje, med tem ko je obrtnik navezan le na produktivno stroko svoje umstvene kombinacije, katera je po pravični presoji umsko mnogo več vredna, kakor sama akademska brez vidnega ustvarjanja izdelkov.

Vzrok neupoštevanja obrtnikov in njihov poklicev je, ker se jih nikjer ne prikazuje ne s tiskom in ne v razgovoru kot glavne in resnične stvaritelje vseh ljudem in svetu potrebnih izdelkov, temveč se jih pušča vedno v nemar, če se celo o njih ne govori z nekim posmeškom. Čas bi pa bil, osobito sedaj, ko hočejo presedati takozvani višje izobraženi v obrtne poklice, da se obrtnika upošteva kot enako vrednega in enako zmožnega k drugim, četudi le v šoli izučeni in stanovanjem in poklicem.

Mladini naj se v šoli ucepi spoštovanje do obrtnika in obrtniškega dela in do dela v splošnem, pa čeprav je to ali ono delo dostikrat na videz umazano vsled obdelovanja tega ali onega materiala. Sete ko se bode uveljavilo tako pravično načelo in presoja, ki bode postavila tudi za kulturo zaslužnega obrtnika kot stvaritelja, enako vredno in visoko v vrsto med one navidezno sedaj nad obrtnikom stoječe poklice, se bode pričela popravljati krivica, ki se je v zadnjem stoletju usilila obrti in obrtnikom.

Obrt je združna z ročnim delom in, takorekoč z neko telesno muko. Ta odvraca marsikoga od udejstvovanja v njej, ki bi se rad posvetil temu stanu. Ta muka je pa le navidezna, ker s časom se telo privadi dela, katero se nato opravlja skoro mehanično in je treba v glavnem samo še miselnega udejstvovanja, ki se združuje s prakso. Tako je premagan ves navidezen telesni napor. Mnogo tega telesnega dela so zadnje čase prevzeli stroji, tako, da prevladuje sedaj vedno bolj in bolj le duševno delo in stopa ročno delo le še k profinjensju izdelka. To profinjensje izdelka izvira iz natančnega opazovanja ter iz dolgoletnega učenja v stroki in tudi od osebnega okusa in zmožnosti obrtnika. Dolgoletno delo zada obrtniku tudi občutek trdnosti materiala, katero trdnost določa obrtnik že s samim tipom in mislijo. Res da se da preračunati vsako trdnost in vzdržnost matematično, toda, to je za praktika vse preza-mudno in izdelek se pri takih okoliščinah po nepotrebnem podraži, če ne nastane v največ slučajih celo neraben.

Taka presoja nas privede do prepričanja, da smo obrtniki v izobrazbi skoraj enako vredni akademski, toda s to razliko, da je obrtnik specializiran na eno stroko in mu manjka samo bežen upogled v druge stroke, do katerih njegov specialen poklic nima dejanske zveze. Obrtnik pa, ki se izobrazi tudi teoretično in poleg tega še v drugih neobrtinskih panogah, pa prav gotovo s svojim znanjem prekaša šolsko nabražene!

Današnji številki prilagamo vsem naročnikom položnice razum naročnikom v sledečih krajih: Bled, Celje, Laško, Brežice, Krško, Dravograd, Ljubljana, kjer naj cenjeni naročniki poravnajo naročnino pri naših poverjenikih.

V Ljubljani je poravnati naročnino v društveni pisarni, Borštnikov trg 1. Po novem letu ali pa še prej bo obiskal ljubljanske naročnike naš inkasant.

„Koledar“ lahko kupite takoj v pisarni Dr. j. o. z. d. b. v Lj., Borštnikov trg 1/1.

Ivan Šimenc:

Obrtna zbornica

Dolga je že borba, ki se vodi okrog vprašanja sistema obrtnih zbornic. Ali skupna, ali ločena zbornica?

Reasumirajmo na kratko še enkrat vse, kar je bilo na eni kot drugi strani iznešenih trditvev in argumentacij.

Torej Obrtna zbornica? Ona je samostojna institucija, ki naravno opravlja samostojno svoje poslanje in je podrejena le banu. Predsednik obrtne zbornice, ki je obrtnik, vodi vse posle, rešuje in podpisuje vse vloge, o važnejših zadevah pa sklepa odbor. Tudi svoje finance upravlja zbornica samostojno. Uradništvo in drugo osebje je podrejeno le predsedstvu, ki ga tvorijo obrtniki. Proračuni in bilance se sestavljajo samostojno. Samostojno se sklepa o predlogih za uvozno in izvozno trgovino, za carinske tarife, za mednarodne pogodbe itd. Vsi ti važni predlogi torej se samostojno obravnavajo pred forumom, ki je direktno interesiran na njih. Ako pa pokaže potreba posebne in splošne zahteve, je pa samo ob sebi umevno, da tudi obrtniška zbornica nastopa složno v skupnem interesu vsega obrtništva v državi, ker le tak složen nastop more koristiti ugledu in veljavi obrtniškega stanu pred merodajnimi faktorji. Vprašanja kakor šušmarstvo, davčne zadeve, obrtniško zavarovanje itd. bi bila mnogo lažje rešljiva. Priznati pa moramo, da so z ozirom na skupne narodno gospodarske interese potrebni skupni posvetovalni in kompromisni forumi, ki pa ne smejo imeti odvisnostnega vpliva ene gospodarske panoge napram drugim, n. pr. obrtnikom od trgovcev in industrijcev.

Mogoč pa bi bil tam, kjer se stavljajo pač administrativne ovire nasproti vprašanju samostojnih obrtniških zbornic, vsaj avtonomen in neodvisen obrtni odsek pri skupnih zbornicah, ki pa bi odgovarjal pravemu namenu in potrebam obrtnika le tedaj, če bi imel zajamčeno isto samostojnost, kakor jo imajo samostojne zbornice, izvzemši le administrativno vodstvo, ki pa ni bistvenega pomena. V nadrejeni instanci nas itak vse združujejo splošni notranji in zunanji državno-gospodarski interesi in ti naj bi bili zastopani od vseh strani enako pred skupnim forumom z enakopravnostjo vseh treh neodvisnih odsekov. Na ta način bi dejanski dobili v Dravski banovini svojo samostojno Obrtno zbornico.

Imel sem priliko govoriti z mnogimi predsedniki raznih obrtnih organizacij ter z mnogimi zborničnimi svetniki, s katerimi sem razpravljal tudi o samostojnem obrtnem odseku. Vsakdo je potrdil in odobraval moje mnenje in vsakdo je tudi želel, da se ustvari res tak avtonomen odsek. Imam tudi pismene in ustne izjave za taka mnenja na razpologo in nekateri so celo izjavili, da bodo stali tizadevne interpelacije. Zakaj jih še do danes niso, ne vem? Pričakujem in upam pa, da bodo to še storili. Sovražim osebne napade, ki zajedajo že v meso in kri, tretji pa, ki to opazuje, se škodaželjno smeji. Za vsako razčiščenje so pač potrebne borbe in tudi žrtve, vendar po žrtvah kakor se sega sedaj, se ne sme več. Borba naj bo poštna in poštenost bo gotovo zmagala, ker ji pomaga resnica in Bog premagati vsiljive izkoriščevalce.

Včasih našletim po deželi in tudi v mestu na obrtnika, ki se pri besedi „samostojna obrtna zbornica“ streše strahu. Strah pa izgleda tako-le: „Kaj mislite, ločena zbornica, o, gorje! Potem bo centrala v Beogradu, ves naš denar bi šel, vsa komanda bo dol! Najhuje pa je, da bo vse to komandiral Stojanović, o, Bog nas va... te nes... Zato pa že ne bom nikoli, raje naj prej vse h... vzame...!“ To je pač parola in fraza skupnežev, ki hočejo jugosl. obrtnika razdvojiti. Vidite torej, da more tako mišljenje usiliti našemu obrtniku samo pavliha, ki je pač tudi še v dvajsetem stoletju mogoč za one obrtnike, za katere mislijo neobrtniki.

Tudi jaz sem za obrtne zbornice. Sem za

obrtniško samostojnost od najnižje do najvišje obrtniške organizacije in tudi za naš najvišji forum sem istega mnenja. Ta naj bo naša samostojna Obrtna zbornica! Ogromna večina je prav gotovo istega mnenja z menoj, toda žal vihar neobrtinskih fraz in njega peneči valovi brez usmiljenja zalivajo naš obrtniški čoln. Zavest obrtnika je popolnoma pravilna in tudi velika, ali do brega je v viharju težko priti.

Podajam moje mnenje. Rad bi spustil vsaj blažilno kapljico na goreči obrtniški ogenj. Uverjen sem, da pri nas ne bi bilo nikdar borbe za sistem zbornic, če bi bila v 80 letih skupne zbornice zajamčena in tudi stvarno prakticirana popolna samostojnost in neodvisnost obrtnih interesov — obrtnega odseka. To želi obrtništvo pri nas v Dravski banovini brez razlike, kot en mož. Mnenja sem, da bi se ob resnično dobri volji na obeh straneh mogli znajti v kompromisu. Saj se taki avtonomi odseki oznanjajo po obrtniških zborovanjih in shodih, in to so že obrtne zbornice. Toda nasprotniki so danes zagrizeni in hočejo jim podarjeno moč izrabiti neizprosno in brezkompromisno do konca. Tako je njihov postopanje v dvajsetem stoletju. Morda zato, ker nas ločencev nihče ne smatra za ljudi od onih, ki nočejo niti s trohico dobre volje ponuditi roke v premirje in spravo. V skupni borbi in poštenem delu za obrtniške interese bi bila sigurno zmaga nas vseh. Nasprotno pa bomo poraženi vsi skupaj brez izjeme, tako tudi oni, ki se danes z močjo in pozicijo v rokah oblastno šopirijo.

Obletnica

12./XII. 1931. — 12./XII. 1932.

Navada je, da ljudje običajno obhajamo razne jubileje, ki ločijo življenske dobe ali pa dobe poedinih društev in korporacij prav tja do smrti odnosno razpusta ali likvidacije. Pa tudi jubileja mrtvih ali likvidiranih se spominjamo prav pogosto z različnimi občutki, posebno če smo imeli v našem društvem ali skupnem življenju za cilj doseči boljše ureditev osnov življenja v obrtnem stanu.

Grešili bi, če bi se mi obrtniki ne spomnili danes ob minulemu letu... tudi bivše Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani — matice naše obrtniške stanovske zavesti in, foruma, kjer smo si obrtniki po oblastno potrjenih pravih urejevali ter spopolnjevali svoje zadruge — delavnice — skratka vse tja do družabnih vezi, ki so vezale obrtništvo v medsebojnem sporazumu upoštevaljoč popolnoma načelo demokratizma v vseh potankostih zvezinega poslovanja.

Toda zgodilo se je nekaj, kar mi kljub našim dolgoletnim izkušnjam v obrtniškem pokretu nismo pričakovali. Našla se je skupina ljudi obrtnikov, ki so se kakor klop zajedli v to obrtniško matico samo zato, ker smo upoštevali vseskozi disciplinirano načelo najširše demokracije; večina odločaj — manjšina se pokoravaj. — Pogazili so ta načela, ker jih ni večina upoštevala ter pričeli besno gonjo proti večinsko redno izvoljeni zadnji upravi Z. o. z. samo zato, ker jih večina obrtništva ni več marala za svoje zastopnike.

Težko je to pisati, vendar ne smemo prezreti dejstva, da resnica v oči bode, in to podčrtati je naš namen, ko se danes spominjamo, da je baš 12. decembra 1931. prejel zadnji in velezaslužni načelnik in obrtniški delavec — idealist pokojni tovariš I. Mihelčič st., uradni dekret, da mora Zveza likvidirati. Vsakdo se lahko zaveda, da ni bila ta likvidacija v nikakšni direktni zvezi z novim obrtnim zakonom, ker § 442(3) točno določa, kako je postopati takim zvezam. K likvidaciji so ji najbrže pripomogli tudi od obrtnikov odstavljivi voditelji. Ta skupina se sedaj vedno rada ponuja obrtništvu, toda užaljeni ponos obrtnikov jim tega ne more odpustiti. Ravno zato, ker jim je obrtništvo obrnilo hrbet, so se maščevali nad Z. o. z. s tem, da so pretvorili to svobodno institucijo obrtništva v nezmožen obrtni-

ški parlament. Koliko škode je napravila baš ta činjenica v stremljenjih obrtništva, se bo pisalo šele v zgodovini osamosvojitve slovenskega obrtništva.

Ko so porušili glavno zgradbo obrtništva v Sloveniji — obrtniki razdiralci — niso pomislili, da bodo baš oni pospešili ustvaritev nekaj boljšega, trdnjega. — Idealni obrtniški delavci so osnovali na razvalinah Z. o. z. Društvo Jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, ki je njen vredni naslednik, ker ima najtrdnjše zveze, preizkušene v ognju širom naše domovine. V naši ožji domovini pa spleta društvo venec, ki nam je porok, da bo ob njegovi sklenitvi obrtništvo dravske banovine zopet edino in v mnogočem preizkušeno v tej težki borbi nič pristopno osebnim vplivom. Društvo jug. obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani s svojimi podružnicami in številnim članstvom bode častno dokončalo započeto delo v imenu slovenskih obrtnikov.

Vazno

Obrtniška zbornica v Zagrebu. Imenovana je uprava zagrebske Obrtne zbornice, katere predsednik je splošno znani in spoštovani idealni obrtniški delavec tovariš Milan Ramušćak, predsednik Saveza hrvatskih Obrtnika in knjigoveški mojster. Podpredsednik zbornice je tovariš Josip Parsarić, steklar in član uprave Saveza hrvatskih obrtnika.

G. predsednika Milana Ramušćaka tudi slovenski obrtniki dobro poznamo, posebno z Velikega obrtniškega zbora v Unionu z dne 4. septembra 1932. Novoosnovani obrtniški zbornici, nje predsedniku in vsej upravi želimo mnogo uspeha.

Obrtniška zbornica v Sarajevu. V Sarajevu se je obdržala zadnja seja skupne zbornice, predno se od nje ločijo obrtniki v svojo samostojno „Obrtno zbornico“. Tako koraka obrtništvo k samostojnosti v onih krajih, ki nam jih slikajo naši neobrniki s svojimi agenti za nazadnjaške, a mi, ki se smatramo za napredne, ostanemo odvisni. Predsednik sarajevske „Obrtne zbornice“ je tovariš g. Dušan Marić.

Savez hrvatskih obrtnika je na svoji središnjem odboru soglasno sklenil, da pomaga obrtnikom v dravski banovini do samostojnosti, in da razkrinkuje zahrbitno igro izkoriščevalcev slovenskega obrtništva.

„Obrtnik“ na Francoskem. Institut International de l'Artisan (Zavod za mednarodno vzgojo obrtništva) Paris X., je zaprosil Društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, da mu pošlje vse dosedaj izišle številke „Obrtnika“ z ozirom na veličastni zbor obrtništva v Unionu, dne 4. septembra t. l., in vsled tega, da bo trajno obveščen o vseh delih in stremljenjih našega društva. V zameno bo uprava „Obrtnika“ prejela glasilo gorenjega zavoda.

Brezdvojnno je to dokaz upoštevanja „Obrtnika“ in Društva jugosl. obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, katerih delo z vsem zanimanjem navedeni institut zasleduje. Prepričani smo, da je s tem činom uglednega mednarodnega zavoda nam zagotovljena jaka moralna podpora francoskih tovarišev-obrnitov, katerim so vsekakor obrtniški uspehi in napori našega društva dobro znani.

Dne 30. XI. 1932 je proslavilo društvo J. o. z. d. b. v Ljubljani praznik narodnega ujedinjenja. Proslave se je udeležilo preko 200 obrtnikov. Istotako so proslavili praznik ujedinjenja pri društvu jug. obrtnikov v Celju s patriotskim govorom ob veliki udeležbi obrtništva.

Opozarjamo vse bralce in naročnike „Obrtnika“, da javijo na uredništvo Ljubljana, Borštnikov trg 1, če se dostavlja list neredno, ali če je na listu napisan naslov napačen.

Dne 4. februarja 1933 bo priredilo društvo J. o. z. d. b. v Ljubljani svoj veliki obrtniški ples.

Vsebanovinski obrtniški zbor

Konkurenca in šušmarstvo.

Govori dipl. teh. Kunstler A.

Spoštovani tovariši!

V naslednjem Vam bom skušal raztolmačiti nekaj novih smernic in idej, kako bi se dala omiliti konkurenca. Gotovo je, da se v sedanjih težkih, neurejenih časih vsak obrtnik pritožuje čez njo in utrpi radi nje velike izgube.

Konkurenca, kakor jo izvaja tovariš proti tovarišu, je grda lastnost lakomnosti in častihleplja. Ako prestavimo besedo konkurirati v slovensčino, pomeni ta beseda „vzporedno leteti ali tekmovali“. Če se pa tako tekmovalje vrši z brezobzirnostjo do stanovskega tovariša, se pa to imenuje zahrbitna, samogoltna, ali umazana konkurenca.

Država je morala radi nastale nesolidnosti in umazanosti pri konkuriranju izdati zakon o konkurenci, da bi jo s tem preprečila, vendar pa ta zakon ne pride dosti do veljave, ker brezvestno tekmovalje med ponudniki ostane javnosti in oblastim največkrat prikrito. Oškodovanci

po umazanih konkurentih si najčešče niti ne upajo sodnijsko nastopiti proti njim v prid svoje zaščite, ker se pri sodnijskih razpravah take tožbe navadno tako zamotajo, da mora oškodovanec po brezvestnem konkurentu konečno nositi še sodne stroške sam.

Pri ponudbah je dobro, če obrtnik pozna značaj naročnika. Če je naročnik odločen in razumen človek, hoče imeti pri vsaki ponudbi natančno oznako materiala in vse podrobnosti, kako se bo izdelalo. Tak tudi ve, da rabi dobro delo in izdelek potrebn čas za izvršitev naročila, zato so vse obljube takega naročnika zanesljive. So pa ljudje, kateri so podvrženi vplivu drugih ljudi in ne upajo nikdar sami odločiti, kadar oddajajo delo. Ti so za poštnega in solidnega podjetnika najtežje dosegljivi. Konkurentje se za dosego naročil od takega naročnika poslužujejo čisto podkupovanju njegovih uslužbencev in zaupnikov. Ti podkupljivi zaupniki potem na škodo prvega in poštenega dobavitelja rovarijo toliko časa, da mu odjedo odjemalca, katerega prevzame potem breznačajen konkurent. Konečno mora nato seveda gospodar in naročnik vedno sam plačati pri računih podkupovalca in izplačano podkupnino novemu dobavitelju. Slednjič pa poznamo tudi take naročnike, kateri zamotajo vse sklenjene pogodbe v nejasnost in ti so pa poznani sodnijski pravdarji.

Po mojem mnenju je pa popolnoma nepotrebnó, če si obrtniki medsebojno konkuriramo, saj s tem sami sebi škodujemo. Bilo bi umestnejše, če se določi koliko rabi vsak obrtnik zaslužka za svoje normalno preživljanje in se vsakemu do te višine zagigura delo in zaslužek. Šele kdor bi hotel več dela in zaslužka, kakor ga normalno rabi, tega naj si pa dobi v prosti konkurenci. Zahteva naj se dalje, da morajo vsi obrtniki iste stroke voditi kalkulacijo na enotni podlagi, imeti morajo enotno predpisano knjigovodstvo in vse tozadevne knjige v enotnih formulirjih. Vsi obrtniki morajo biti pri mojsterskih izpitih zadostno poučeni in izprašani o moralni soodgovornosti do stanovskega sotovariša konečno si pa morejo vsi obrtniki drug drugemu pomagati, ne pa konkurirati in uničevati. Za nove iznajdbe mora biti konkurenca izključena, ker nove iznajdbe naj ostanajo last dotičnega, kateri je na njih delal in vložil v njene polzkuse svoj trud in denar.

Vse konkuriranje, kakor se je sedaj samo po sebi razvilo, je podobno brezčutnosti živalstva in je takorekoč z zakonom dovoljeno uničevanje eksistence in rentabilnosti v podjetja vložnega kapitala. Konkurentje sami pa so tudi še toliko neuvidevni, da se drug drugega uničujejo, mesto, bi složno in zadovoljno živeli in vsi zaslužili. Da se omogoči prijateljsko življenje med obrtništvom z istimi poklici, bi bila naloga „Obrtnih zbornic“ in „Obrtnih združenj“ preskrbeti vsem obrtnikom večji krog naročnikov. Mali, kapitalno slabi obrtniki si ne morejo sami vzdrževati svojega dragega propagandnega aparata, zato jim naj tega vzdrže zbornica, katere je od obrtnikov zadostno visoko plačana. Predlagam, da zbornica nastavi tehniško izobražene pridobivalce naročil, kateri bodo imeli nalogo preskrbeti in zbrati naročila iz vse naše države, osobito iz južnih banovin za nas obrtnike. Za nabrana naročila naj se jim nato izplača primerna provizija. Ravno tako morajo imeti slabo zaposlene obrtniške delavnice, katere ne dosežejo same potrebnega zaslužka, pri oddaji državnih del in drugih javnih del prednost pred bogatimi in pred industriji in pred tuji. Šele v tem slučaju, ko bodo zbornice preskrbele obrtnikom davkoplačevalcem delo in zaposlenje, šele takrat bodo zbornice postale obrtniku res koristna institucija.

Glavni povzročitelj nerednosti obrtniških delavnic in najnevarnejši konkurent obrtnika pa je industrijalec s svojimi tovarnami. V tovarnah dela mesto delavca stroj in s strojem se pridne roke obrtnika ne morejo skušati. Ako ostanejo določbe za fabrike in za obrtnike iste kot so sedaj, potem je obrtnik izroččen, da v tej konkurenci pogine. Da bode obrt zmogljiva vzdržati konkurenco v tovarni, se mora slednji znižati delovni čas, in naj industrija plačuje davek in vse socialne dajatve od strojev in tega toliko, kolikor bi ga morali plačevati vsi oni delavci, mesto katerih delajo v tovarnah mašine.

Konečno je pa tudi mnogo pripuščene reklame prištetih k umazani konkurenci, zato se mora tudi na njo polagati večjo pažnjo. Reklama pomaga v večini slučajih odjedati delo malemu obrtniku, kateri si drage reklame sam ne more privoščiti. Če pogledamo vse izobešene plakate, vidimo da je več kot polovica teh upjočih reklam tujega inozemskega izvora, ki skušajo s svojo kričavostjo oškodovati in uničiti našo lastno domačo proizvodnjo. Pa ne samo, da izvažamo naš denar vsled take reklame v inozemstvo, temveč inozemci sami hodijo v našo državo in nam domačinom izpred nosa pobirajo naročila in delo, brez da bi se proti temu kaj ukrenilo. Zato moramo obrtniki sami bojkotirati in prezirati tuje in industrijsko blago, ter rabimo vedno samo domače in samo obrtniške izdelke. Naloga trgovskega ministristva je zato v prvi vrsti preprečiti, da nas bi še v nadalje okoljeval tudi in do-

mač kapital, ter uničeval naše domače obrtniško delo in nas obrtniške mojstre in naše obrtnice.

Toliko sem Vam hotel povedati o naši konkurenci, sedaj pa še nekoliko o šušmarstvu, skazariji in šušmarjih.

Ker ni bilo pravih čuvarjev čez obrtniške pravice, so pričeli skazarji posegati v naše privilegije. Kljub vsem zakonom in paragrafom so nastale neštete šušmarske delavnice in to samo vsled tega ker paragrafi sami ne morejo loviti skazarjev, v to svrhu nastavljeno uradništvo je pa v večini slučajih nezmožno vršiti zaupano jim službo. Šušmarji se počutijo sedaj pri takih razmerah že tako oblastne, da javno konkurirajo vsem praviim mojstrom, pa tudi toliko jih je že, da imamo v nekaterih krajih in strokah več šušmarjev, kakor pa upravičenih mojstrov in z zakonom dovoljenih delavnic. Šušmarji delajo zelo poceni, ljudje jih pa tudi bolj podpirajo, kot prave obrtnike, davkoplačevalce. Ni pa čudo, če so šušmarji toliko poceni in konkurence zmogni, saj mora obdavčen obrtnik plačati od vsakih za račun prejetih 100 dinarjev 25—35 dinarjev davka, socialnih dajatev, zavarovanja itd., kar vse šušmarju odpade. Že samo pri tej postavki je lahko vsakemu jasno, zakaj lahko škoduje šušmar obrtniku in mu odvzema dela.

Po obrtniškem pojmu šušmarji tudi država sama in z njo vse mestne in druge javne samouprave, to pa zato, ker vzdržujejo svoje režijske obrtniške delavnice. Po mojem mnenju ne more biti država pravičen čuvar nad postavo istočasno pa tudi konkurent varovanega. Tukaj z upravičenostjo lahko trdimo, da se nam vsem obrtnikom godi krivica od državnih in mestnih javnih uprav. Mi obrtniki zahtevamo, da se konečno odpravijo režijske delavnice in odda obrtniško delo obrtniku tozadevni paragrafi v „Obrtnem zakonu“ se pa morajo spremeniti v prid davkoplačevalcem.

Tretja vrsta šušmarjev so pa oni, kateri delajo vsa obrtniška dela doma pod pretvezo, da rabijo izdelke za sebe, v resnici si pa s tem služijo pridobitni podvržen zaslužek. Imamo na primer prevoznike, kateri delajo in popravljajo vse vozove doma, gospodarje, kateri si napravijo vsa tesarska dela, ravno tako zidarska in plesarska dela sami, stavbenike, kateri delajo vsa obrtniška dela v svoji režiji s svojimi delavci in nešteto drugih. Vsi ti so po obrtniškem pojmovanju šušmarji in se jim mora tako delo prepovedati.

In kdo naj bi bil oni, kateri bi šušmarje pravično zatrl. Vsi obrtniki smo prepričani, da edino „Obrtne zadruge“. — Edino obrtniki sami in „Obrtne zadruge“ so zmogni odkriti šušmarje in njih delavnice in to brez večjih kompliciranih uradov, ter drugega zapravljivega aprata. Zadruge tudi ne bodo zavlačevale takih zaslišan in neskončnost, ter ne bodo izdajale onih, ki je šušmarja naznanil, da bi vsi šušmarji in njih naročniki iz maščevanja rovarili proti njemu. Pred vsem pa je treba izpeljati sledeče najnujnejše predloge, katere tu navajam: (Dalje prih.)

Sestanek obrtništva v Trbovljah

Dne 4./XII. t. l. je sklicalo dr. j. o. z. d. b. v Ljubljani obrtništvo iz Trbovelj k sestanku, na katerem naj bi se zadalo obrtniškem pokretu v tem kraju večjo stanovsko razgibanost. Sestanka se je udeležilo 45 obrtnikov.

G. predsednik Pičman otvori razpravo ter pozdravi vse navzoče v imenu društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino, nakar poveri vodstvo tega zbora domačinu g. Šuntajsu.

G. predsednik Šuntajs pozdravi sklicatelje tega zborovanja, zastopnike tiska, ter vse domače obrtnike, osobito pa še g. Malgaja in g. Pavlinca. Povdari, da je že leta 1928. agitiral g. Rebek sam za samostojno obrtniško zbornico (imel je njegov dopis) in takrat so se skoraj vse zadruge izjavile za samostojnost. Tudi v Ljubljani 4. septembra t. l. na velikem obrtniškem zboru v Unionu v O. U. Z. D. se je jasno videlo, da hoče obrtništvo svojo ločeno Obrtniško zbornico.

G. More pozdravlja potrebo po tesni zvezi med obrtništvom v naši banovini in končno tudi tesnejšega sodelovanja z vsemi obrtniki v naši državi. Obrtništvo v naši banovini se sedaj ne upošteva, ker ni enotno v svojih zahtevah in predlogih in ker nas umetno razdvajajo. Skrajni čas bi bil, če obrtniki uvidimo, da se moramo organizirati ne glede na politično pripadnost v enotni nepolitični stanovsko gospodarski organizaciji. Taka organizacija je društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino, ker to društvo ima za cilj samo obrtniški pokret in njih dobrobit ter se ne vmešava v politiko strank. Na Češkem so dosegli, da računajo povsod z obrtniško močjo, katere je združena v samostojni organizaciji. Tudi mi v naši državi smo sposobni sami sebe zastopati, manjka nam le poštenih, nesebičnih voditeljev. Toda sedaj, ko se je oživotvorilo naše društvo, se oživlja tudi vez med obrtniki in ta vez in organizacija bo tudi našla med svojimi člani sposobnih ljudi, katere bomo sami volili po svoji uvidevnosti in po svoji prosti volji iz svojih vrst. Mi do sedaj ne forsiramo nikogar od sebe, temveč mi smo le tisti, ki hočemo stvoriti vez med

obrtništvo, ker smo videli, da se obrtništvo hoče voditi le po Vam vsem znanih pogubnih potih. Ključem Vam torej! Združite se med seboj in združite s z ostalimi obrtniki v banovini in državi, da bodo vse obrtniške zahteve in prošnje dobile potrebno moč in oporo. Naj živi društvo jugoslovanskih obrtnikov.

Nato govori g. Pičman, preds. d. j. o. z. d. b. med drugim tudi sledeče: Dragi tovariši! Znano Vam je, da smo sklenili in vložili že nebroj resolucij in prošelj, toda niso se upoštevale, ker so bile premalo podprte od vidne obrtniške skupnosti, od skupnosti obrtništva v vsej državi. Ako napravimo mi v naši banovini še tako potreben sklep, on nima vrednosti, če pride od druge strani, ki je močnejša in enotnejša ravno nasprotna zahteva. Tako vidite je vse naše delo brezpredmetno, ako si ne ustvarimo zveze med nami vsemi, ki imamo iste obrtne stanovske interese in potrebe. Obrtne zadruge, ki jih sedaj po novem zakonu imenujemo „Združbe“, se morajo učlaniti v okrožne odbore. Ti okrožni odbori imajo nalogo, da poročajo vse želje in potrebe združb na Obrtno zbornico odnosno na TOI. zbornico. Toraj združba sama nima direktne zveze z zbornicami, temveč šele potom okrožnega odbora. Iz tega sledi, da bi bilo priporočljivo, če je v vsakem srezu sedež okrožnega odbora, odnosno kjer je zadostno število obrtništva za vzdrževanje istih.

G. Koren odobrava, da se je obrtništvo pričelo dramiti iz brezbrčnosti za splošno gospodarsko politiko in povdarja, da ga je do tega prebujenja privedlo agilno društvo jugoslovanskih obrtnikov. Meni nadalje: Če bi nam „Zveza obrtnih združb“, ki je obstajala in katera je še vedno v likvidaciji, zastavila svoje sile v pravo smer, bi bilo obrtništvo že pred mnogimi leti v prebujajočem stanju, ter bi danes že imeli svojo „Obrtno zbornico“. Mi ne bomo pozabili na delovanje bivših voditeljev te zveze v Ljubljani.

G. Šuntajs. Mi kot osebni znanci teh voditeljev smo bili na nje vezani poslovno in prijateljsko, zato smo jim preveč zaupali. Izkazalo se pa je, da kdor hoče zastopati splošne interese obrtništva, ne sme zastopati želje samo gotove skupine, temveč zastopati mora dobrobit vseh. Vsled tega smo morali preko našega osebnega prijateljstva, da branimo one dobrine, ki imajo po naziranju velike večine obrtnikov za obrtno gospodarstvo sijajne izgleda. (Odobranje.) Končno poroča, da je nekdo za ta današnji sestanek obrtnikov v Trbovljah z okrožnico odvrtačal obrtnike od udeležbe. Kot pisec teh okrožnic se je dogal g. Pavlinc, načelnik krojaške zadruge. G. Pavlinc se upravičuje, da so mu rekli na zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da je to zborovanje prepovedano. Ko so ga obrtniki vprašali, kdo je to izjavil na zbornici, je rekel: „To je uradna tajnost“ ... On predlaga nato, da naj se zmenja odbor Obrtnega društva v Trbovljah, ker ta sedanji odbor že 4 leta nič ne dela. (Navzoči pa predlog odklonijo in hočejo novo društvo, zato predlagajo, da vse staro društvo prestopi v podružnico društva jugoslovanskih obrtnikov v Trbovljah.

Nato povzame besedo g. Malgaj in pravi med drugim. Čudno se mi zdi, da more zbornica ovirati delo tudi privatnim obrtnim organizacijam v smislu, kakor nam je to povedal g. Pavlinc. Povdarja tudi potrebo po okrožnem odboru za Trbovlje in meni, če se vsi združimo in utemeljimo potrebo po tem važnem obrtnem ujedinenju, moramo dobiti tudi mi svoj okrožni odbor. Vsekakor so pa sedajšnji štirje okrožni odbori za vso banovino preobsežni v svojem krogu.

Sledila je volitev pripravljalnega odbora za ustanovitev društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Trbovljah z delokrogom Hrastnik in Zagorje. Izvoljeni so bili: na predlog g. Tauselja gg.: Šuntajs A., Škoberne A., Pavlenč A., Kocjan J., Klenovšek R., Drobiz I. in gdč. Kužnik, šivilja.

Govoril je še g. Pičman, ki je apeliral na objektivno pisanje dnevnika o pokretu za samostojne obrtne zbornice, kar si želi večina obrtništva (odobranje).

Končno je g. More povdaril, da naše društvo ni nikak privesek politične stranke, temveč strogo gospodarska, obrtniška organizacija, ki se bori za zboljšanje obrtnega stanu. Predlaga, da se naj obrtništvo zjedini za samostojno „Obrtno zbornico“, katero lahko dobimo, če se obrtništvo v vsej banovini izreče za njo. Sledilo je glasovanje, kjer so se vsi razen načelnika krojaške zadruge gospoda Planinca izjavili za „Obrtno zbornico“.

K besedi se je prijavil tudi dipl. teh. Kunster, ki je razložil svoj predlog o mojstrskem zavarovanju po zadrukah. Način tega zavarovanja je opisan v 18. številu „Obrtnika“. Navzoči so ta način zavarovanja priznali kot najbolj koristen za obrtništvo. Pozival je tudi, naj si obrtništvo ne konkurira in ne škoduje pri ponudbah in dobavah.

Po govoru g. Peternela in Arnuža iz Laškega je sestanek zaključil g. Šuntajs ter je apeliral na TOI. zbornico, naj bi ona uvidela končno potrebo prirejanja vsakih 14 dni radio predavanja o obrtnih zadevah.

Naprednost blejskih obrtnikov

Na Bledu se je pričel tečaj za nemščino z začetkom novembra 1932. Obiskuje ga 30 obrtnikov in obrtnic t. j. mojstrov, pomočnikov in vajencev, priglašajo se še novi, pa jih žal radi prostora ne moremo več sprejeti. Iz zanimanja priglašencev se vidi potreba znanja nemškega jezika na Bledu, kamor prihajajo večinoma Nemci na letovišče. Gotovi krogi na Bledu so ostro nastopali proti prireditvi tega tečaja. Kljub vsem zaprekam smo pa tečaj oživotvorili s pomočjo kraljevske banske uprave in njegovega urada za pospeševanje obrti. Tečaj se prireja sporazumno s kolektivno obrtno zadrugo na Bledu, ter se iz tega vidi, da se ona zaveda svoje dolžnosti do svojih članov in se ji zahvaljujemo. Tečaj poučuje upokojeni šolski nadzornik g. Janko Baraga, dvakrat tedensko po 2 uri v osnovni šoli na Bledu (v starem župnišču) od pol 8. do pol 10. ure zvečer. Obiskovalci so zelo zadovoljni s podano učno snovjo.

Tudi mizarji se zanimajo in prosijo za prireditve tečaja strokovnega risanja, ornamentike itd. Prijavljenih je že 13 mojstrov in pomočnikov. Kralj. banska uprava, urad za pospeševanje obrti je o tem obveščen, ter je vzbujeno zanimanje za ta potrebni učni tečaj, zato pričakujemo otvoritve čimprej. Prostor bo odstopil g. Gogala Matevž, strojni mizar na Bledu v svoji risalnici, katero si je združni načelnik v sporazumu s člani že ogledal, ter je izjavil, da odgovarja popolnoma svojemu namenu. Poučeval bi najbrže g. Zoran Gogala, kateri je v Nemčiji absolviral tozadevne študije z dobrim uspehom.

V nedeljo so imeli sestanek tudi čevljarji radi prikrejevalnega tečaja. Povabili so tudi g. strokovnega učitelja iz Ljubljane, kateri jim je dal potrebne nasvete. Tečaj se bi vršil predvideno 6 tednov v prostorih blejske tržnice, katero jim da županstvo gotovo radevoljno na razpolago. Prijavilo in plačalo nekaj na račun je 8 mojstrov. Zanimanje za teoretski pouk je pa vsesplošno, le plačilo učnine dela težave, zato naj bi vse stroške nosila oblast, saj gre za izobrazbo davkoplačevalcev. Žalostno pa je dejstvo, da se čevljarska strokovna zadruga v Radovljici ne zanima za take prireditve; vse delo za priprave morajo, ako hočejo kaj ustvariti, izvršiti člani sami. (Posebno pohvalna je požrtvovalnost g. Negro Franceta, čevljarskega mojstva iz Gorji pri Bledu, kateri si z nekaterimi svojimi tovariši zelo prizadeva urediti ta tečaj. Zadruga čevljarjev potrebuje temeljite reorganizacije vodstva, da bodo člani od zadruge tudi kaj imeli ne pa, da morajo plačevati samo združne prispevke. Merodajne faktorje prosimo, da se za ta prepotrebni čevljarski tečaj zanimajo in ga tudi omogočijo.

Društvo obrtnikov na Bledu. M. J.

Vse naročnike »Obrtnika«, ki prejema list, pa ga še niso plačali, prosimo, da to čimprej store, ker se ta obrtniški list vzdržuje samo z naročnino brez drugih podpor.

Krivda krize in brezposelnosti v čevljarski stroki

Največja krivda krizi in brezposelnosti v čevljarski stroki je, ker se pečajo z obutvijo, ki pripada samo čevljarjem razni nepoklicani trgovci s čevlji, ki uvažajo iz inozemstva na milijone parov čevljev in te po večini v dražjih cenah, kakor je domače izdelke iste kvalitete. Dalje je krivo tudi to, ker sprejemajo trgovci s čevlji neupravičeno tudi popravila, ki so bili edini zaslužke čevljarja. Celotovararji z usnjem prodajajo čevlje in sprejemajo popravila. A mi poklicni čevljarji smo brez dela in zaslužka. Toda ne samo mojstri, temveč tudi naši pomočniki so ob svoj vsakdanji kruh.

Predvsem naj omenimo češkega g. Bata, ki je nam poklicnim čevljarskim obrtnikom prvi vzel še edini zaslužek pri popravilu čevljev. Vrh tega pa prodaja tudi galoše in snežne čevlje, ki niso zdravju prav nič koristni. Nam pa ne pušča brezobzirno popolnoma nič ali pa le malenkostna popravila.

S tem, da uničuje tako malega obrtnika, pa še ni dosegel svojega namena, zato posega celo v umazano konkurenco na ta način, da popravlja čevlje po tako nizki ceni, da čevljar, ki nudi res prvovrstno blago za isto ceno ne more kriti niti stroške za usnje in plačilo za delo pomočniku. Kje je torej mojstrov zaslužek in dohodek za kritje režijskih stroškov. Občinstvo naj bi pri tem upoštevalo da ni vse zlato kar se sveti in, da tudi „Bata“ ali kdorkoli ne more popravljati čevljev po tako nizki ceni, ako hoče dati stranki pošteno blago in dobro delo.

Bili so časi, ko je mojster zaposloval 5—7 pomočnikov in danes komaj enega in še tega bolj iz usmiljenja kakor iz potrebe, da ne ostane na cesti brez kruha.

Vsak obrtnik mora živeti tako tudi čevljar. Toda ravno čevljar je v današnji krizi najbolj

prizadet. Zaščitite ni nobene, dasiravno smo odposlali in potom deputacij vložiti nešteto resolucij in protestov na TOI zbornico in drugam.

Dalje moramo pripomniti, da niti Davčna uprava ne upošteva naših teženj, temveč nam nalaga visoke davke, katerih vkljub dobri volji ne moremo poravnati. Zato nam zarublja stroje in orodje tako, da nam je popolnoma nemogoče nadaljni obstoj.

Vprašamo na tem mestu: Ali res ni nobene zaščite proti takemu početju, da ima eden vse in drugi nič, ter kako pride do tega, da se daje tujeu prednost in izda dovoljenje, da ima v vsakem mestu eno ali celo več prodajalen s čevlji za priboljšek pa še popravljalnice.

Prizadeti merodajni faktorji ganite se!

Zadruga čevljarjev v Ljubljani.
Perdan Jernej, načelnik.

Čevljarji iz Rajhenburga in okolice

V nedeljo, 4. decembra se je vršil tukaj ustanovni občni zbor Gospodarske čevljarske zadruge. Občnega zbora so se udeležili vsi zavedni čevljarski mojstri. Po sprejetju pravil je bil izvoljen sledeči odbor: Načelnstvo: Geršak Miha, Strel Ludovik, Krevlj Ludovik, Omrzo Ivan, Nadzorstvo: Bizjak Ivan, Vrbič Ferdinand in Živortnik Franc. Namen zadruge je v prvi vrsti, da se čevljarji osamosvojijo in opomorejo v toliko, da bodo svoje potrebščine nabavljali potom zadruge ter ne bodo odvisni od raznih trgovcev, ki nimajo čuta in usmiljenja za malega obrtnika. Vsem tem čevljarjem, ki so se po težkih izkušnjah vendar enkrat izpametovali, želimo obilo uspeha. Mladi zadrugi pa zdrav razmah in napredek v korist celega okraja.

Ludovik Strel.

Strokovni koledar

Koledar društva jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino v Ljubljani. Pod tem naslovom imamo v rokah lično v celoplatno vezano in sistematično urejeno knjižico, ki bo brez dvoma razveselila za novo leto slehernega obrtnika in obrtnico. Lahko trdimo, da slovensko obrtništvo še ni imelo v svojih strokah tako popolnega in tako skrbnega urejenega koledarja.

Na finem, čisto belem in brezlesnem papirju tiskana in lično vezana knjiga obsega 160 strani.

Letos so zastopane naslednje stroke: elektrotehnična, kovinska, lesna, stavbena, prehranjevalna itd.

V lepem redu so naštetje nove in stare: meterske, ploskovne, prostorninske in tehnične mere.

Vseskozi poljudno in praktično je poglavje „O sadjarstvu“, ki ga spremljajo številne izvirne slike v bakrotisku. Nadaljevali bomo drugo leto o vzgoji sadnih stenskih špajrjev, poljudno in praktično bo pa pisan članek „O umnem vrtnarstvu, osobito o vzgoji cvetlic lončnic“, katerega se bodo posebno razveselile naše mojstrovke.

Koledar je pisan vseskozi v enotnem, jedrnatem in lahko umljivem slogu. V njem bomo našli mnogo novih, loziroma izboljšanih strokovnih izrazov, ki si jih mora splošnost osvojiti vsaj v pisavi. Poljudno in pregledno so tudi podana glavna dolčila novega „Gradbenega zakona“, ki nadomešča naš stari „Stavbni red za vojvodino Kranjsko, Gradbenemu zakonu so priloženi obrazci, kako prosimo za: izdajo stavbnega dovoljenja, za izdajo dovoljenja za uporabo zgradbe in kako prosimo za odobritev davčne prostosti zgradbe.

Zato naj ne zamudi nihče prilike in naj ne čaka, da poide naš koledar, ampak naj ga takoj naroči in hkratu pošlje naročnino Din 13 na Društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, Borštnikov trg, št. 1. Izven Ljubljane se dobi koledar tudi pri naših poverjenikih:

V Celju: Pri podružnici društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, Razlagova ul. 6, ali pri predsedniku g. Holobarju.

V Št. Vidu nad Ljubljano: Pri uredniku koledarja g. Frido Lenardu.

V Logatcu: Pri predsedniku pripravljalnega odbora D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Vilarju.

V Ribnici: Pri predsedniku pripravljalnega odbora D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Campi.

V Laškem: Pri predsedniku pripravljalnega odbora D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Ivanu Pergerju.

Na Bledu: Pri predsedniku pripravljalnega odbora D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Matevž Janu.

V Vel. Laščah: Pri članu pripravljalnega odbora za ustanovitev podružnice D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Franc Gačniku.

V Dravogradu: Pri obrtnem društvu ali pri članu društva g. Kacu.

Na Jesenicah: Pri Obrtnem društvu ali pri predsedniku g. Iv. Gogalu.

V Krškem: Pri članu društva g. Iv. Bizjaku.

V Brežicah: Pri članu društva g. Gabriču.

V Polhovem gradu: Pri članu društva g. Josipu Lamovcu.

V Trbovljah: Pri predsedniku pripravljalnega odbora D. j. o. z. d. b. v Lj. g. Ante Šuntajsu.

Ostale poverjenike, pri katerih prejmete koledar, objavimo v prihodnji številki.

Obrtniki! Obrtnice! Pristopajte kot člani k Društvu jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino, katero Vam oživlja potlačen stanovski ponos.

Zbor obrtnikov in trgovcev v Domžalah

Na praznik dne 8./XII. 1932. je sklical zbornični svetnik g. Vrečar obrtnike in trgovce iz celega kamniškega sreza pod okriljem skupne zbornice T. O. I. na zborovanje, na katerem sta zastopala zbornico podp. g. Rebek in dr. Pretnar. Takoj po otvoritvi je dobil besedo g. Rebek ter je bil njegov govor prav kratek. Za njim je kot glavni govornik nastopil g. dr. Pretnar ter na dolgo in široko nad eno uro in pol razlagal stvari, ki se tičejo obrtnikov in trgovcev. Pripravili so tudi resolucijo glede šušmarstva, socialnega zavarovanja i. t. d. G. Polak iz Kamnika je želel, da se razpravlja na zboru in nato vnese v resolucijo zahtevo obrtnikov za zboljšanje § 19. 4. odst., ki dopušča tudi obrtnikom trgovati. Preko te zahteve se je pa kar prešlo, ker bi drugače prišlo do spora med obrtniki in trgovci in bi lahko na zborovanje mučno uplivalo. Tukaj se je jasno razvidelo, da obrtniki in trgovci ne moremo svoje težnje zastopati skupno, zato je za obrtnike le samostojna obrtniška zbornica.

Ob zaključku zborovanja se je priglasi k besedi kot najbolj upoštevan govornik čevljarški mojster g. N. ter zahteval od gg. zborničnih zastopnikov, da čim najhitreje poskrbe zato, da skličejo vse zadrug svoje redne občne zbere ter si na istih izvolijo nova načelstva, ker v sedanja ni zaupanja (Op. ur.: O. V. ni smatral potrebno omeniti tega govornika, ker bi njegov govor ne bil njim v prid. Ker zbornica vedno poudarja, da upošteva obrtnikove želje, prosimo da predlog tega čevljarškega mojstra, s katerim se je strinjala dvetretjinska večina obrtnišva, tudi izvede zakar ji bo isto zelo hvaležno.)

Do tu bi bilo vse v redu in tudi poročilo „Slovenskega Naroda“ bi nihče ne smatral za nepravilno, ker podeželski obrtnik ga itak ne čita — so si mislili pa napišimo tako, da bo gledalo bolj svečano zborovanje.

Pa vraga — zopet so bili prijatelji resnice od d. j. o. z. d. b. navzoči, čeprav nepoklicani in prezirani od gg. zborničnih zastopnikov, kateri niso čutili potrebe istih omeniti v poročilu „Slovenskega Naroda“ z dne 9. t. m. Od Društva jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani so se udeležili tega zborovanja zastopniki gg. More in Košak, kot govornika, ostali pa kot priče. Ugotovili so, da se je zborovanja udeležilo le 184 obrtnikov in trgovcev ne pa 250, kakor so oni to napačno poročali. Nadalje sta ugotovila, da se je pred zaključkom zborovanja na predlog g. Malija, da naj se da zaupnica skupni zbornici ob njegovem pozivu naj dvigne roke, dvignilo okoli 10 rok (trgovcev), vsi drugi so se pa strnili drug k drugemu ter povdarjali, da če bi predlog stavili malo preje in če bi obrtnišvo vedelo že preje za kaj se gre bi se zborovanje še bolj klaverno končalo kakor se je.

Obrtniki so pred zborovanjem in potem obkolili naša zastopnika ter stavili na njiju zahtevo, da skliče društvo jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani zborovanje v kampiškem srezu, kjer naj govore res pravi obrtniški zastopniki in ne neobrniki.

Domžalčan.

Op. ur.: Čudimo se, da poročevalci v dnevnikih niso smatrali za potrebno omeniti udeležbe zastopnikov društva jugoslovenskih obrtnikov. Saj dobro vemo, da jim ni bilo vseeno, ker sta bila navzoča. Poleg tega naj na tem mestu opozorimo tudi one, ki vedno povdarjajo, da jih mi ne vabimo na naša zborovanja, da v tem slučaju pokažejo ta konkretni slučaj svojim maloštevilnim pristašem.

Pomožna akcija za brezposelne v Ljubljani pravijo, da že deluje. Na anketo pa, kjer se je o tem sklepalo, ni bilo povabljen naše društvo jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani, vsaj tega nikjer ne vidimo izmed drugih podpisanih.

Kakor omenjeno, društvo dosedaj niso povabili ali pozvali, da sodeluje in pošlje svoje zastopnike v odbor, zato „Društvo jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino“ odklanja vsako odgovornost, če se to nabiranje darov med obrtništvom ne bode obneslo. Povdarimo pa, da „Zveza obrtnih zadrug“, ki je v likvidaciji za nas obrtnišvo nima nikakega pomena.

Društvo jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

Praški deželni urad je izdal naredbo, da se mora prekontrollirati vsa obrtna dovoljenja inozemskih obrtnikov, ki imajo v Pragi svojo delavnico. Pri podelitvah koncesij imajo od sedaj naprej vedno prednost domačini, kar pomeni toliko, kakor tujemu se ne sme dovoliti obrta na Češkem.

V Berlinu je priredila zadruga krojačic (šivilj) predbožično zabavo s plesom, katere čisti dobiček je bil namenjen v dobrodnele svrhe. Obisk te prireditve je bil izvanredno mnogobrojen.

Lovro Pičman.

Objektivnost in protiobrtniški pokret

Objektivnosti bi bilo treba, pa bi ne došlo do prepira in protiobrtnišva z obrtniki.

V zadnji številki „Obrtnika“ sem napisal članek z raznimi ugotovitvami pod imenom „Uvidevanost na pravem mestu in razloga med obrtniki in trgovci“, v katerem pa sem se skušal kar najbolj mogoče izogniti raznim osebnostim, posebnostim pa se g. Rebeke, kar pa se vedno ni naslo pravlega razumevanja ter je g. Rebeke v zadnji številki O. V. zopet napolnil skoro celo stran z mojim imenom. V sled tega podajam sledečo izjavo:

Če bi bil g. Rebek od početka vprašanja o zbornicah le malo objektivni in spoštoval večino in voljo obrtnišva, bi sploh ne prišlo do nikakega prepira niti med obrtniki v dravski banovini, tem manj pa se med menoj in g. Rebekom. Z mirno vestjo lahko trdim, da sem ga v zadostni meri skozi vsa leta prav osebno podpiral ter bi brez moje podpore in podpore mojih prijateljev ne mogel nikdar postati načelnik Zveze obrtnih zadrug i. t. d. Žal mi je le, da po največkrat nastane pri g. Rebeku iz stvarne resnice demagoško zavijanje. Ne morem sprejeti želje g. Rebeke, da bi se ravnal po kakih vodjih gostilničarjev, ali pa morda takih načelnikov, ki v svojem članstvu nimajo popolnega zaupanja, niti ne verjamem, da bi bila svoječasna izjava par novomeških obrtnikov in načelnikov izrastla iz njihovih src. Gospod Rebek naj se oživi v to in vendar enkrat pripozna, da so začeli napadati prvo mene gg. doktorji iz Zbornice (kajti obrtnišvo to itak ve), katerim sem samo odgovarjal. Da, res je, da so osebe minljive, institucije in zavodi pa ostanejo, vendar pa je tudi res, da se iste spreminjajo, se boljšajo ali pa še slabšajo. Če se institucije slabšajo ter so oviram k poboljšanju krive eventualne vodilne osebe, tedaj predvideva naravni zakon, da se morajo iste umakniti, kajti institucije niso last posrednih oseb in v pomoč samo izvoljencem, pač pa naroda ozir. pripadnikov institucij. Izjava nemškega državnega kancelarja g. Papena pa ni merodajna za ves svet in upam, da je g. Rebeku znano, da danes ta izjava tudi za nemške obrtnike nič ne pomeni, kajti izjava g. Papena ni izjava nikakega nemškega obrtnika, tem manj pa še obrtniškega voditelja. Vprašam g. Rebeke, ako mu ni znano, da je imel g. Papen popolno podporo na najvišjem mestu te velike države in kljub temu se ni mogel vzdržati, ker ni imel zaslombe v narodu. Naravno je, kdor nima zaslombe v narodu, se ne more vzdržati na vodilnih mestih, tem manj pa, da bi proti volji večine trajno vladal.

Ne vem v koliko bi bilo umestno pripovedovati slovenskemu obrtništvu o milijonskih številkah zaslužka šušmarjev v Nemčiji in mislim, da bi bilo bolj umestno, da bi se konkretno govorilo in odpravilo šušmarje v Sloveniji, kar zahtevajo naši obrtniki. Koliko so imele pritožbe obrtnišva uspehov in koliko bi se lahko doseglo z njih navodili v prid obrtnišva, je pa odvisno od onih gospodov, ki že skozi 10letja vodijo skupno gospodarstvo.

G. Rebeke peče, ker smo objavili potvarjanje obrtniških podpisov v članku, toda mi naj bi lepo vse molčali ter si pustili metati blato ter vso grdo neresnico v glavo, g. Rebeku in njegovemu listu pa naj bo vse dovoljeno. Naj bo g. Rebeku pojasnjeno, da so bile te objave vsekakor odgovor na potvarjanje okrog „Obrtnega Vestnika“ in bi naj si eventualno pustil napraviti g. Rebek mogoče raje preje pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev notarsko ugotovitev glede mojih uslužbenec, enako bi lahko tudi sodniško ugotovil moje bogastvo in premoženje, nato pa naj bi bil objavil lahko v svojem listu pod svojim imenom, če se je tudi v teh člankih s 100% kalibri osebno streljalo na mene, pa bi bile vseeno izostale v našem listu objave teh potvarjanj. Pravilnost izjav od 118 zadrug Vam ne priznavam g. Rebek ne samo jaz, ampak Vam jih ne priznava tudi članstvo omenjenih zadrug in Vas samo prosim, da objavite v prvi številki Vašega lista imena oni 118 zadrug in ne bom Vam dal tedaj samo en konkreten slučaj, kje se ni vršila pravilnost, ampak upam, da Vam bom v stanju dati 50 ali pa tudi 100 konkretnih slučajev nepravilnosti.

Glede sestankov v Kočevju, Vel. Laščah in Ribnici smo že poročali. Ne bom ponavljal ponovno, pač pa sem mnenja, da Vaš namen in prihod na te sestanke ni bil iskren in v namenu obrtništvu pomagati, kar ste tudi s svojim vedenjem pokazali v Vel. Laščah. Pripustil sem Vas na vsa zborovanja ter Vam dal svobodo govora, čeprav bi Vas kot sklicatelji lahko odstranili z zborovanja. Glede zborovanja v Trbovljah g. Rebeke nisem vabil, ker tega nisem smatral za dolžnost in ugotavljam samo to, da so bili tudi zastopniki skupnih zbornic na sestanku navzoči ter je še celo neki Vaš zastopnik prejšnji dan telefoniral iz Ljubljane v Trbovlje, da je naš sestanek prepovedan, s čemur se je najbrže mislilo sestanek popolnoma onemogočiti. G. P. je celo razposlal na

vse trboveljsko obrtnišvo okrožnico, da se sestane ne vrši. G. Rebeku pa povdarjam, da ga na sestanke po deželi ne bom nikdar vabil, ker ne računam, da bi s tem za splošno obrtnišvo pridobil, dalje pa tudi g. Rebek mene nikamor ni vabil na njegove sestanke. Končno pa ugotavljam, da je sam povdarjal v Kočevju in Ribnici, da bi mu nekatere grehe, ki mu jih je bilo sicer potrebno servirati, lahko povedali v Ljubljani, kar pa smatram, da bi bilo to malo bolj težko, ker na naše sestanke in zborovanja v Ljubljani se g. Rebek ni upal pokazati, čeprav je bil že parkrat povabljen in mu tako nismo bili v stanju dokazati njegovega neiskrenega zavijanja in pogubonosnega delovanja za splošno obrtnišvo.

Na zborovanju v Domžalah, dne 8. decembra nisem bil navzoč, vendar pa kakor mi je znano izjava g. Rebeke o 250 navzočih obrtnikov in izrečene zaupnice skupni zbornici, so po informacijah, ki jih imam, 25krat zavita neresnica. Navzočih je bilo vseh nekaj manj kot 200 in je bilo od navzočih najmanj ena tretjina trgovcev in gostilničarjev, in le v teh so imeli gg. sklicatelji zaslombe, obrtnišvo pa je bilo hladno ter je protestiralo.

Da, res je, potreba obrtnišva kliče že 80 let pomoči v pobijanju šušmarstva in ostalih perečih vprašanj ter protestira proti temu, da se vzgaja in štedira na račun obrtnišva le gotov in naspoten del ljudi, obrtnišvo pa pod kladivom drakar je tudi svečano sam izjavljal in želeli bi bilo, jih propada. Uverjen sem, da tudi g. Rebek to ve da se ojnauči in prizna, da je treba prvo obrtniški stan organizirati v celi državi v samostojne obrtne zbornice, neodvisno od tistih, ki sami šušmarstvo podpirajo in takrat bo res obrtnišvo kos proti šušmarstvu, ko bo v prvi vrsti obrtniki enotno organizirani v celi državi v samostojnih obrtnih zbornicah. Vse drugo zavijanje je samo podaljšanje bolezn, saj upam, da je znano g. Rebeku in ostalim, da se ravno sedaj ustanavljajo samostojne obrtne zbornice po Srbiji, Sarajevu in Zagrebu itd. in le mi Slovenci ostanemo osamljeni radi želje in koristi neobrnikov. Zato, še enkrat apeliram na priznanje in uvidevanje g. Rebeke ni še vse izgubljeno in prepozno, ker se še marsikaj da rešiti.

Iz zбора v Brežicah

Govor I. Gabriča, zidarskega mojstra iz Brežic.

Predno govorimo o šušmarjih, si moramo biti predvsem na jasnem, kdo je šušmar. Šušmarje imenujemo one, ki izvršujejo kak obrt, brez da bi imeli pooblastilo ali dovolilo. Šušmarji so pa tudi oni obrtniki, ki imajo pooblastilo ali dovolilo za izvrševanje kake obrti, izvršujejo pa tudi dela, ki v njihovo stroko ne spadajo. Konečno so šušmarji tudi oni upravičeni obrtniki, katerim je teritorij, na katerem se smejo udeleževati določen v koncesijski listini, ki pa izvršujejo v svojo stroko spadajoča dela tudi v krajih izven določenega jim teritorija.

Šušmarijo različni ljudje. Prvi so nekaki samouki, ki se niso učili nobenega obrta, pa vendar izvršujejo dostikrat dela, ki pripadajo različnim strokam. Mnogo je samoukov, ki se preživljajo samo z delom, za katerega izvrševanje niso upravičeni, živijo iz dneva v dan, ne brigajo jih dolžnosti napram državi, ne briga jih to, da odjedajo kruh onim, ki plačujejo davek namesto njih. Drugi so oni, ki so se kakega obrta nekaj časa učili, potem pa pustili učenje ali iz komoditete, ali pa so bili primorani ga opustiti, ker so prišli z mojstrom tako navzkriž, da jih ni mogel več rabiti. Tretji so oni pomočniki, ki so se kakega obrta izučili, bili od mojstra takoj po oprostitvi odslovljeni, ker je mojster itak že težko čakal dneva, da se jih vsled njihovih lastnosti more znebiti. To so navadno ljudje, ki nimajo smisla za obrt, katerega so se šli učiti, poleg tega je pa njih ponašanje tako, da jih nobeden mojster nikomur priporočiti ne more. Četrti so oni pomočniki, ki so se svoje obrti izučili, ne veseli jih pa bitu komu pokoren. Ker nimajo še zadosti prakse, da bi zaprosili za obrtnico, prilika za samostojno udeleževanje jim je pa dana, prično šušmariti. Nikdar ne bo boste našli, da bi šušmaril kak vseskozi vesten pomočnik. Peti so oni, ki so svoj obrt izvrševali že na podlagi dovolila ali pooblastila, ko so pa uvideli, da ne zmorejo javnih bremen in, da se s šušmarji glede cene svojih izdelkov ne morejo kosati, so obrtnice vrnili in se preživljajo nadalje s šušmarjenjem. V Brežicah samih šušmarstvo ni tako razpaseno, kakor v okolici in po oddaljenih vaseh, vendar pa tudi mi nismo brez šušmarjev. Najboljši teren za šušmarjenje so oddaljenejše vase, šušmari se pa tudi v večjih vaseh in to dostikrat prav pred očmi žandarmerije.

(Konec prih.)

Obrtniki, obrtnice! Čitajte, priporočajte in razširjajte naš list, ki zastopa prave obrtniške težnje!

Tiskal J. Blasnik nsl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Obrtniki smo stvaritelji vseh, ljudem in svetu potrebnih izdelkov, zato bodimo ponosni na svoje vzvišene obrtniške poklice.